

Delgivning av kommunstyrelsens beslut om
svar på revisorerernas granskning av förlorad
arbetsinkomst

10

2023KS475

Sammanträdesdatum
2024-02-08

§ 26

Dnr 2023KS475

Svar med anledning av revisorernas granskning av förlorad arbetsinkomst

Beslut

Kommunstyrelsen noterar förvaltningens svar och godkänner de åtgärder som förvaltningen redovisat med anledning av revisorernas granskning.

Kommunstyrelsen delger kommunfullmäktige och kommunens revisorer beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunens revisorer beslutade den 2 oktober 2023 att överlämna rapporten *Granskning av förlorad arbetsinkomst* till kommunstyrelsen för hantering och svar. Revisorerna önskar svar från kommunstyrelsen senast den 19 februari 2024. Revisorernas bedömning är att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsförtjänst ej sker med tillräcklig intern kontroll samt att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsförtjänst inte är helt ändamålsenlig. Mot bakgrund av de iakttagelser som framkommit i granskningen har revisorerna lämnat fem rekommendationer till kommunstyrelsen.

Förvaltningen har utrett rekommendationerna och bedömer att följande rekommendationer bör genomföras.

- Upprätta tillämpningsanvisningar och dokumenterade rutiner för hantering av förlorad arbetsinkomst.
- Göra en översyn av attestreglementet och vid behov föreslå att kommunfullmäktige beslutar om revidering av reglementet.

Beträffande de tre övriga rekommendationerna konstaterar förvaltningen att dessa till huvuddelen redan har genomförts. Gällande de synpunkter revisorerna har påtalat beträffande bestämmelserna om ersättning för förlorad arbetsinkomst bedömer förvaltningen att de påtalade bristerna till huvuddelen har åtgärdats genom kommunfullmäktiges beslut den 19 oktober 2023 § 136 att anta ett reviderat arvodesreglemente för kommunalt förtroendevalda. Angående revisorernas rekommendation att införa en helt digital inrapportering kan det konstateras att de förtroendevalda ska ge in ansökan om ersättning för förlorad arbetsinkomst i kommunens e-tjänster för förtroendevalda och att pappersblanketter inte längre kan användas för att begära sådan ersättning. När det gäller revisorernas rekommendation att förlorad arbetsinkomst beaktas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar har detta tagits upp som en risk i förvaltningens riskanalys för 2024. Dock bedömer förvaltningen inte att det finns behov av ytterligare analys och uppföljning inom området under 2024.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Datum
2024-01-25

Diarienummer
2023KS475 007

Svar med anledning av revisorernas granskning av förlorad arbetsinkomst

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar förvaltningens svar och godkänner de åtgärder som förvaltningen redovisat med anledning av revisorernas granskning.

Kommunstyrelsen delger kommunfullmäktige och kommunens revisorer beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunens revisorer beslutade den 2 oktober 2023 att överlämna rapporten *Granskning av förlorad arbetsinkomst* till kommunstyrelsen för hantering och svar. Revisorerna önskar svar från kommunstyrelsen senast den 19 februari 2024.

Revisorernas bedömning är att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsförtjänst ej sker med tillräcklig intern kontroll samt att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsförtjänst inte är helt ändamålsenlig. Mot bakgrund av de iakttagelser som framkommit i granskningen har revisorerna lämnat fem rekommendationer till kommunstyrelsen

Förvaltningen har utrett rekommendationerna och bedömer att följande rekommendationer bör genomföras.

- Upprätta tillämpningsanvisningar och dokumenterade rutiner för hantering av förlorad arbetsinkomst.
- Göra en översyn av attestreglementet och vid behov föreslå att kommunfullmäktige beslutar om revidering av reglementet.

Beträffande de tre övriga rekommendationerna konstaterar förvaltningen att dessa till huvuddelen redan har genomförts. Gällande de synpunkter revisorerna har påtalat beträffande bestämmelserna om ersättning för förlorad arbetsinkomst bedömer förvaltningen att de påtalade bristerna till huvuddelen har åtgärdats genom kommunfullmäktiges beslut den 19 oktober 2023 § 136 att anta ett reviderat arvodesreglemente för kommunalt förtroendevalda. Angående revisorernas rekommendation att införa en helt digital inrapportering kan det konstateras att de förtroendevalda ska ge in ansökan om ersättning för förlorad arbetsinkomst i kommunens e-tjänster

för förtroendevalda och att pappersblanketter inte längre kan användas för att begära sådan ersättning. När det gäller revisorernas rekommendation att förlorad arbetsinkomst beaktas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar har detta tagits upp som en risk i förvaltningens riskanalys för 2024. Dock bedömer förvaltningen inte att det finns behov av ytterligare analys och uppföljning inom området under 2024.

Sammantaget vidtas således åtgärder inom samtliga fem områden där revisorerna lämnat rekommendationer.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse den 25 januari 2024
- Granskning av förlorad arbetsförtjänst den 2 oktober 2023

Ärendet

Kommunens revisorer beslutade den 2 oktober 2023 att överlämna rapporten *Granskning av förlorad arbetsinkomst* till kommunstyrelsen för hantering och svar. Revisorerna önskar svar från kommunstyrelsen senast den 19 februari 2024.

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en granskning av förlorad arbetsförtjänst för förtroendevalda. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsinkomst är ändamålsenlig och om hanteringen sker med en tillräcklig intern kontroll.

Revisorernas bedömning är att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsförtjänst ej sker med tillräcklig intern kontroll samt att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsförtjänst inte är helt ändamålsenlig.

I rapporten redovisas följande rekommendationer.

- Att föreslå kommunfullmäktige att bestämmelserna ses över utifrån synpunkterna i rapporten bl.a. gällande vilka underlag som ska lämnas in av den förtroendevalda samt specificera hur aktuella underlagen bör vara för att ersättning för förloras arbetsinkomst ska utgå.
- Att tillse att det upprättas tillämpningsanvisningar, dokumenterade rutiner för hantering och fastställa vilka kontroller som ska genomföras av de förtroendevalda, planeringsledare, ordförande, kommundirektör, löneavdelningen och ekonomifunktionen samt hur dessa ska dokumenteras och signeras.
- Att föreslå kommunfullmäktige att revidera attestreglementet då det är av äldre karaktär i syfte att säkerställa att reglementet fortsatt är aktuellt. Att samtidigt göra en översyn av hur attester ska ske, vem som ska utföra attesterna med tillhörande kontroller samt antal attester. Likaså se till att beslutsattester är formellt utsedda och dokumenterade.

- Att överväga att införa en helt digital inrapportering av utförda förtroendeuppdrag via e-tjänsten. Detta mot bakgrund av att manuell hantering innebär en större risk.
- I övrigt rekommenderas att förlorad arbetsinkomst beaktas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har tagit del av revisorernas granskning och rekommendationerna i denna. Inledningsvis kan det konstateras att det i granskningen inte framkommit att det förekommit någon egentlig felaktig utbetalning av ersättning för förlorad arbetsinkomst. Dock framgår det att det finns vissa behov av förbättringsåtgärder på området. När det gäller tre av de fem rekommendationerna som revisorerna har lämnat bedömer förvaltningen att dessa till huvuddelen redan har genomförts. Resterande två rekommendationer föreslås genomföras helt eller delvis.

Enligt förvaltningens mening granskas ansökningar om ersättning för förlorad arbetsinkomst från förtroendevalda på ett erforderligt vis i dagsläget. Dock bedömer förvaltningen att existerande rutiner bör formaliseras, vilket lämpligen kan ske genom att förvaltningen upprättar tillämpningsanvisningar och rutiner som beskriver arbetsflödet. I dessa dokument bör det regleras vem/vilken funktion som ansvarar för respektive moment, vilka kontroller som ska genomföras och hur de ska dokumenteras. I dokumenten bör det även finnas en plan för handläggning av ansökningar vid ordinarie handläggares/attestants frånvaro. Detta för att säkerställa korrekt hantering.

Beträffande revisorernas synpunkter avseende kommunens attestreglemente kan det konstateras att reglementet är av äldre datum. Förvaltningen planerar därför att föreslå att kommunfullmäktige reviderar reglementet under 2024. Dock bedömer förvaltningen att reglementet fortfarande är aktuellt och att det efterföljs. När det gäller synpunkter rörande hantering av beslutsattestanter finns det välfungerande rutiner för att formellt utse beslutsattestanter. För att förbättra processen pågår det ett arbete med digital hantering på området som beräknas kunna införas i början av 2024.

Gällande de synpunkter revisorerna har påtalat beträffande bestämmelserna om ersättning för förlorad arbetsinkomst bedömer förvaltningen att de huvudsakliga bristerna har åtgärdats genom kommunfullmäktiges beslut den 19 oktober 2023 § 136 att anta ett reviderat arvodesreglemente för kommunalt förtroendevalda. I nämnt reglemente finns däremot inga särbestämmelser som rör ersättning för förlorad arbetsinkomst för de förtroendevalda som är anställda av kommunen. Förvaltningen bedömer dock inte att det innebär någon brist att ansökningar om ersättning från förtroendevalda hanteras på samma sätt som ansökningar från övriga förtroendevalda som innehar anställning hos annan arbetsgivare. Förvaltningen ser därmed inget behov av att någon åtgärd vidtas med anledning av detta.

Angående revisorernas rekommendation att införa en helt digital inrapportering av utförda förtroendeuppdrag via e-tjänsten kan det konstateras att de förtroendevalda även i dagsläget ska ge in ansökan om ersättning för förlorad arbetsinkomst genom kommunens e-tjänster för förtroendevalda och att pappersblanketter inte längre kan användas för att begära sådan ersättning.

När det gäller revisorernas rekommendation att förlorad arbetsinkomst ska beaktas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar har detta tagits upp som en risk i förvaltningens riskanalys för 2024. Med hänsyn till granskningens resultat, där det inte framkommit att det förekommit några felaktiga utbetalningar, och att kommunfullmäktige efter revisorernas granskning har antagit ett reviderat arvodesreglemente samt att förvaltningen avser att ta fram tillämpningsanvisningar och dokumenterade rutiner för hantering av förlorad arbetsinkomst bedömer förvaltningen inte att det finns behov av ytterligare analys och uppföljning inom området under 2024. Dock bör ersättning av förlorad arbetsinkomst utvärderas löpande även framöver.

Pia Alhäll
Kommundirektör

Birgitta Flärdh
Utvecklingschef

Till
Kommunstyrelsen
För kännedom till

Kommunfullmäktige

Datum
2023-10-02

Granskning av förlorad arbetsförtjänst

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en granskning av förlorad arbetsförtjänst för förtroendevalda.

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsinkomst är ändamålsenlig och om hanteringen sker med en tillräcklig intern kontroll.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Finns det ändamålsenliga riktlinjer och tillämpningsanvisningar avseende ersättningar för förlorad arbetsinkomst?
- Tillämpas gällande regler och riktlinjer?
- Omfattar rutinerna avseende förlorad arbetsinkomst tillräckliga kontroller?
- Finns det underlag som styrker utförda utbetalningar?

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsförtjänst *ej* sker med tillräcklig intern kontroll.

Vidare bedömer vi att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsförtjänst *inte helt* är ändamålsenlig.

Mot bakgrund av de iakttagelser som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att föreslå kommunfullmäktige att bestämmelserna ses över utifrån synpunkterna i rapporten bl.a. gällande vilka underlag som ska lämnas in av den förtroendevalda samt specificera hur aktuella underlagen bör vara för att ersättning för förlorad arbetsinkomst ska utgå.
- Att tillse att det upprättas tillämpningsanvisningar, dokumenterade rutiner för hantering och fastställa vilka kontroller som ska genomföras av de förtroendevalda, planeringsledare, ordförande, kommundirektör, löneavdelningen och ekonomifunktion samt hur dessa ska dokumenteras och signeras.
- Att föreslå kommunfullmäktige att revidera attestreglementet då det är av äldre karaktär i syfte att säkerställa att reglementet fortsatt är

aktuellt. Att samtidigt göra en översyn av hur attester ska ske, vem som ska utföra attesterna med tillhörande kontroller samt antal attester. Likaså tillse att beslutsattester är formellt utsedda och dokumenterade.

- Att överväga att införa en helt digital inrapportering av utförda förtroendeuppdrag via e-tjänsten. Detta mot bakgrund av att en manuell hantering innebär en större risk.
- I övrigt rekommenderas att förlorad arbetsinkomst beaktas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar.

Kommunens revisorer beslutade den 2 oktober 2023 att överlämna ovan rubricerad rapport till kommunstyrelsen för hantering och svar. Svar önskas senast den 8 januari 2024.

KOMMUNENS REVISORER

Ingegerd Helén
Ordförande

Marcus Tonell
Vice ordförande

Granskning av förlorad arbetsinkomst

Härryda kommun

Oktober 2023

Projektledare, Ann-Sofie Vedenbrant

Projektmedarbetare, Nikolina Djurovic

Kvalitetssäkrare, Anna Hilmarsson, certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en granskning av förlorad arbetsinkomst. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsinkomst är ändamålsenlig och om hanteringen sker med en tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsinkomst **inte helt** är ändamålsenlig samt att hanteringen **ej** sker med en tillräcklig intern kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns det ändamålsenliga riktlinjer och tillämpningsanvisningar avseende ersättningar för förlorad arbetsinkomst?	Delvis
Tillämpas gällande regler och riktlinjer?	Delvis
Omfattar rutinerna avseende förlorad arbetsinkomst tillräckliga kontroller?	Nej
Finns det underlag som styrker utförda utbetalningar?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att föreslå kommunfullmäktige att bestämmelserna ses över utifrån synpunkterna i denna rapport bl.a. gällande vilka underlag som ska lämnas in av den förtroendevalda samt specificera hur aktuella underlagen bör vara för att ersättning för förlorad arbetsinkomst ska utgå.
- Att tillse att det upprättas tillämpningsanvisningar, dokumenterade rutiner för hantering och fastställa vilka kontroller som ska genomföras av de förtroendevalda, planeringsledare, ordförande, kommundirektör, löneavdelningen och ekonomifunktion samt hur dessa ska dokumenteras och signeras.
- Att föreslå kommunfullmäktige att revidera attestreglementet då det är av äldre karaktär i syfte att säkerställa att reglementet fortsatt är aktuellt. Att samtidigt göra en översyn av hur attester ska ske, vem som ska utföra attesterna med tillhörande

kontroller samt antal attester. Likaså tillse att beslutsattester är formellt utsedda och dokumenterade.

- Att överväga att införa en helt digital inrapportering av utförda förtroendeuppdrag via e-tjänsten. Detta mot bakgrund av att en manuell hantering innebär en större risk.
- I övrigt rekommenderas att förlorad arbetsinkomst beaktas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	6
2.1 Riktlinjer och tillämpningsanvisningar	7
2.2 Tillämpning av regler och riktlinjer	10
2.3 Kontroller	12
2.4 Underlag som styrker utbetalningar	14
3. Samlad bedömning	16
3.1. Bedömningar utifrån revisionsfrågor	16
3.1 Rekommendationer	17

1. Inledning

1.1 Bakgrund

En kommunorganisations förtroende bland medborgarna och medarbetarna är centralt i en demokrati. Inte sällan har förtroendemässiga "kriser" uppstått när kommunala representanter agerat på ett i medborgarnas ögon klandervärt sätt. Därför är tydliga riktlinjer för t.ex. förlorad arbetsinkomst viktigt, liksom att dessa riktlinjer följs.

Revisorerna har, med bakgrund av ovanstående, funnit att det utifrån väsentlighet och risk är relevant att granska tillförlitligheten och säkerheten i rutinerna avseende politikernas ersättningar för förlorad arbetsinkomst, d.v.s. om den interna kontrollen är tillräcklig.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsinkomst är ändamålsenlig och om hanteringen sker med en tillräcklig intern kontroll.

Granskningen har sin utgångspunkt i följande revisionsfrågor:

1. Finns det ändamålsenliga riktlinjer och tillämpningsanvisningar avseende ersättningar för förlorad arbetsinkomst?
2. Tillämpas gällande regler och riktlinjer?
3. Omfattar rutinerna avseende förlorad arbetsinkomst tillräckliga kontroller?
4. Finns det underlag som styrker utförda utbetalningar?

1.3 Revisionskriterier

- Kommunfullmäktigebeslut som berör granskningsområdet (exempelvis kommunens arvodesreglemente)
- Kommunens attestreglemente
- Kommunallagen (2017:725) 6 kap 1 och 6 §§, 4 kap 11-18 §§
- Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, 3 kap 8-10 §§

1.4 Metod och Avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsen och samtliga nämnder (miljö- och bygglovsnämnden, socialnämnden, nämnden för överförmyndare i samverkan samt nämnden för utbildning, kultur och fritid).

Stickprovsgranskning av underlag avseende utbetalning av förlorad arbetsinkomst avgränsas till hela år 2022 samt perioden 2023-01-01 - 2023-04-30. Vi har i granskningen begärt in en lista över samtliga utbetalningar som gjorts avseende förlorad arbetsinkomst under perioden. För år 2022 tog vi stickprov på de 10 ledamöter med

högst enskild utbetalning. För år 2023 valde vi ut 18 stickprov av totalt 72 utbetalningar, motsvarande 25 %, fördelat på de olika nämnderna.

Vi har genomfört intervjuer med följande personer:

- Lönechef
- Planeringsledare

Dokumentstudier har genomförts i enlighet med revisionskriterierna.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

2. Granskningsresultat

I följande avsnitt redovisas de iakttagelser och bedömningar som vi gjort kopplat till respektive revisionsfråga.

Inledning

I Härryda kommun betalades det ut totalt 142 601 kr i förlorad arbetsinkomst fördelat på 11 förtroendevalda under år 2022. Under månaderna januari till april månad år 2023 betalades det ut 88 065 kr fördelat på 7 förtroendevalda.

Av de 11 förtroendevalda som fått utbetalt ersättning för förlorad arbetsinkomst för år 2022 har de 10 ledamöter med högst ersättning i en enskild utbetalning under året selekterats ut. Den med högst utbetalning för ett enskilt sammanträde år 2022 erhöll 2 735 kr för det sammanträdet. Den högsta totala utbetalningen till en enskild förtroendevald uppgick år 2022 till 38 760 kr.

Tabell 2.1 2022 års utbetalningar

Nämnd/instans	Antal utbetalningar	Antal stickprov
Kommunfullmäktige	16	3
Kommunstyrelsen	63	1
Välfärdsnämnden	30	2
Miljö och bygglovsnämnden	9	1
Ungdomsråd	2	1
Rådet för tillgänglighet och delaktighet	4	0
Utskott ny översiktsplan	20	1
Rådet för funktionshinderfrågor	4	0
Valnämnden	2	1
Beredningen för demokratifrågor	3	0
Krisledningsnämnd	1	0
Totalt	154	10

För år 2023 valde vi ut 18 stickprov av totalt 72 utbetalningar, motsvarande 25 %, fördelat på de olika nämnderna.

Tabell 2.2 2023 års utbetalningar

Nämnd/instans	Antal utbetalningar	Antal stickprov
Kommunfullmäktige	9	3
Kommunstyrelsen	31	5
Socialnämnden	3	1
Miljö och bygglovsnämnden	3	1
Nämnden för utbildning, kultur och fritid	17	2
Socialnämndens utskott	1	1
Ungdomsråd	3	1
Ekonomiutskott	1	1
Rådet för tillgänglighet och delaktighet	1	1
Utskott för utbildning, kultur och fritid	2	1
Pensionärsrådet	1	1
Totalt	72	18

2.1 Riktlinjer och tillämpningsanvisningar

Revisionsfråga 1: Finns det ändamålsenliga riktlinjer och tillämpningsanvisningar avseende ersättningar för förlorad arbetsinkomst?

2.1.1 Iakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av Arvodesreglemente för kommunalt förtroendevalda. Reglementet fastställdes av kommunfullmäktige den 31 mars 2022, § 47 och började gälla från den 1 januari 2023. Dokumentet innehåller bland annat bestämmelser om ersättningsberättigade sammanträden, årsarvoden, sammanträdesarvoden, förlorad arbetsinkomst, rese- och traktamentsersättning. Vi har även tagit del av den äldre versionen av arvodesreglementet¹. Vi noterar att det inte framgår någon förändring avseende ersättning för förlorad arbetsinkomst, mer än att förtroendevalda enligt det nya reglementet kan anmäla ersättningsberättigade sammanträden via en e-tjänst istället för via blankett.

Av reglementet framgår att förtroendevald har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst enligt följande;

¹ Fastställt av kommunfullmäktige den 19 september 2019, § 114

- Förtroendevald näringsidkare som kan visa att arbetsinkomst förlorats men inte till vilket belopp har rätt till en schablonersättning per timme. Schablonersättningen ska beräknas på ett av följande sätt:

a. Timbelopp baserat på inkomst av tjänst eller näringsverksamhet enligt den senast fastställda inkomstdeklarationen, 12 x 165 timmar (= 1 980 timmar).

b. Timbelopp som motsvarar 50 procent av arvodet för välfärdsnämndens ordförande/kommunstyrelsens 2:e vice ordförande per timma (månadsarvodet för ordföranden för välfärdsnämnden/2:e vice ordföranden i kommunstyrelsen ÷ 165 timmar x 0,5).

Det framgår av intervjuer att det inte förekommer många förtroendevalda som är egenföretagare. Det har använts vid två tillfällen under perioden 2022-2023. Det framgår vidare att det i Arvodesreglementet anges vad som krävs för att styrka sin förlorade arbetsinkomst som egenföretagare (se ovan punkt a och b). Vid intervjuer framkommer att beräkningsgrunderna som framgår av reglementet upplevs vara tydliga dock upplevs det vara svårt för egenföretagare att styrka sitt faktiska inkomstbortfall via en inkomstdeklaration som underlag. Med näringsidkare avses, enligt reglementet, person som är godkänd för F-skatt eller vars företag är godkänt för F-skatt och som inte samtidigt uppbär pension eller är anställd hos annat företag/organisation. Det finns inget krav på att F-skattsedel ska lämnas in.

Av reglementet framgår även att:

- Ersättning för förlorad arbetsinkomst per timme kan inte överstiga ett belopp som motsvarar timmarvudet för kommunalråd (månadsarvodet för ordföranden för välfärdsnämnden/2:e vice ordföranden i kommunstyrelsen ÷ 165 timmar).
- Ersättning för förlorad arbetsinkomst gäller inte för förtroendevald med sammanräknat fast årsarvode om 40 % av riksdagsledamots arvode eller högre.

I de fall förtroendevald begär ersättning för förlorad arbetsinkomst betalas ersättning för förlorad pensionsförmån ut automatiskt, baserat på belopp för inkomstbortfall. Inget ytterligare intyg behöver lämnas, med ett undantag. Den som inte har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst på grund av sammanräknat fast årsarvode om 40% ska ändå redovisa underlag för förlorad arbetsinkomst en gång per år då dessa ligger till grund för beräkning av förlorad tjänstepensionsförmån. Ersättningen betalas ut till den förtroendevalda i februari året efter det år ersättningen för förlorad arbetsinkomst redovisats.

Det framgår vidare av reglementet att yrkande om ersättning för förlorad arbetsinkomst ska framställas senast inom sex månader från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken förlusten hänförs. För näringsidkare gäller arton månader. Utbetalningar av ersättningar görs normalt den 27:e varje månad.

Utöver ovanstående, som gäller för såväl förtroendevalda som är näringsidkare som anställda, så framgår det inte av reglementet vilka krav som gäller specifikt för

förtroendevalda som är anställda och som äskar om förlorad arbetsinkomst. Vid intervjuer anges att vid lämnande av information om ersättningstillfälle ska de förtroendevalda om de är anställda fylla i det faktiska löneavdraget samt bifoga lönespecifikationen eller intyg från arbetsgivare.

Blankett för ersättning

Av reglementet framgår att förtroendevald som önskar ersättning för förlorad arbetsinkomst anmäler detta själv via e-tjänsten, "Begäran om förlorad arbetsinkomst för förtroendevald". Intyg över den förlorade förmånen från arbetsgivare/pensionsgivare krävs. I e-tjänsten lämnas information om ersättningstillfället. Där anges att:

- Är du anställd fyller du i faktiskt löneavdrag och bifogar lönespecifikation alternativt intyg från arbetsgivare.
- Är du egenföretagare räknar du ut ersättningen på något av följande sätt och fyller i schablonberäkningen.
 - a) Timbelopp baserat på inkomst av tjänst eller näringsverksamhet enligt den senast fastställda inkomstdeklarationen, 12 x 165 timmar (=1980 timmar).
 - b) Timbelopp som motsvarar 50 procent av arvodet för kommunstyrelsens 2:e vice ordförande per timma (månadsarvodet för 2:e vice ordföranden i kommunstyrelsen + 165 timmar x 0,5).

Det finns även möjlighet att bifoga filer där det ges exempel som lönespecifikation, intyg eller inkomstdeklaration. Vi noterar att informationen i e-tjänsten skiljer sig något åt mot det som anges i reglementet avseende förlorad arbetsinkomst. T.ex. anges vad anställda ska lämna för uppgifter i e-tjänsten men inte i reglementet och det finns även skillnader i vad som anges som grund för schablonberäkning.

Även om reglementet säger att anmälan ska ske via e-tjänsten framgår av intervjuer att det även finns möjlighet att skicka in ansökan om ersättning via en fysisk blankett. Det framgår däremot att det är majoriteten som ansöker om ersättning via e-tjänsten. Vi har tagit del av den fysiska blanketten och där anges att begäran om ersättning skall styrkas med lönespecifikation, alternativt intyg från arbetsgivare om att det skett ett löneavdrag. Således skiljer sig informationen på den fysiska blanketten mot både det som anges i reglementet och e-tjänsten. T.ex. anges ingen information för förtroendevalda som är näringsidkare.

Både blanketter via e-tjänst och pappersblanketter innehåller fält där den förtroendevalda ska ange namn, personnummer samt information om ersättningstillfället. Vidare ska också fält fyllas i för vilket datum och sammanträde den förtroendevalda yrkar ersättning för. Blanketten ska också signeras och försättas med datum.

Utöver ovan angivna dokument finns inte några rutinbeskrivningar eller tillämpningsanvisningar för den praktiska hanteringen av arbetet med förlorad arbetsinkomst. Det finns inga dokumenterade rutiner kring vilka kontroller som planeringsledaren ska genomföra. Det uppges inte heller finnas några nämndspecifika

riktlinjer eller tillämpningsanvisningar. Vi noterar även att det saknas riktlinjer för hantering av anställda i kommunen som även har ett politiskt uppdrag i kommunen och som äskar om förlorad arbetsinkomst. Det framkommer däremot av intervjuer att samma regelverk gäller för övriga förtroendevalda med löneanställning. Enligt uppgift finns anställda i kommunen med politiskt uppdrag, däremot har ingen av dessa begärt ersättning för förlorad arbetsinkomst vid tidpunkten för granskningen.

2.1.2 Bedömning

Finns det ändamålsenliga riktlinjer och tillämpningsanvisningar avseende ersättningar för förlorad arbetsinkomst?

Delvis

Bedömningen grundar vi på att det finns antagna bestämmelser om ekonomiska förmåner till förtroendevalda och att de är nyligen uppdaterade, men det saknas tillhörande tillämpningsanvisningar. Vi noterar att det av reglementet inte specificeras vilka regler och krav som ställs på anställda som äskar om förlorad arbetsinkomst, men att mer information kring detta lämnas i e-tjänsten och på den fysiska blanketten. Vi noterar även att reglementet, den fysiska och elektroniska blanketten skiljer sig åt och att olika information därmed lämnas, vilket skapar en otydlighet. Vidare noterar vi att det saknas dokumenterade riktlinjer och rutinbeskrivningar för anställda i kommunen som även har ett politiskt uppdrag i kommunen och som äskar om förlorad arbetsinkomst.

Vi grundar även vår bedömning på att det inte är ändamålsenligt att det med nuvarande reglemente inte krävs något registreringsbevis för de med eget företag eller att inkomstdeklaration eller F-skattsedel behöver lämnas. Det framgår inte heller hur pass uppdaterade underlagen bör vara.

Vidare grundar vi vår bedömning på att det saknas dokumenterade rutinbeskrivningar för handläggare samt dokumentation över de kontroller som ska utföras och var dokumentationen ska förvaras. Hanteringen blir personberoende, sårbar och utförda kontroller inte spårbara, vilket visar på bristande intern kontroll.

2.2 Tillämpning av regler och riktlinjer

Revisionsfråga 2: Tillämpas gällande regler och riktlinjer?

2.2.1 Iakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen begärt in en lista över samtliga utbetalningar som gjorts avseende förlorad arbetsinkomst under perioden för hela år 2022 fram till 2023-04-30. För år 2022 tog vi 10 stickprov på de 11 ledamöter med högst enskild utbetalning. För år 2023 valde vi ut 18 stickprov av totalt 72 utbetalningar, motsvarande 25 %, fördelat på de olika nämnderna.

Samtliga stickprov visar att ersättningen som betalats ut avsåg ersättningsberättigade sammanträden. Vi noterade däremot att för tre av stickproven för år 2022 hade de

förtroendevalda inkommit med korrekta uppgifter om sammanträdestillfället, däremot noterade vi att dessa var felaktigt registrerade i lönesystemet med vilket sammanträde som avsågs. De belopp som de förtroendevalda ansökt om samt de datum som framgår av blankett stämmer överens med det underlag som inkommit. Vi noterar även att ärenden har utretts vidare där det finns otydligheter kring sammanträden, belopp och datum, dock dokumenteras och signeras inte utförda kontroller men vissa noteringar finns i systemet för e-tjänsten.

Som nämnts under revisionsfråga 1 så finns det inget krav enligt reglementet för egenföretagare att bifoga en inkomstdeklaration eller F-skattsedel, men att det däremot finns ett krav på att på något vis styrka den förlorade arbetsinkomsten. Inom ramen för stickprovsgranskningen fanns det två förtroendevalda som var egenföretagare. Av stickprovsgranskningen ser vi att underlag i form av exempelvis intyg från redovisningskonsult eller lönespecifikation bifogats blanketterna i båda fallen. Vi noterar däremot att det av intyget från redovisningskonsult inte anges vilket datum samt belopp som den förlorade arbetsinkomsten avser. Av reglementet framgår inte att intyg från en redovisningskonsult kan användas för att styrka den förlorade arbetsinkomsten. Av reglementet och blanketterna framgår inte heller att registreringsbevis för egenföretagare behöver lämnas och vi kan inte heller se att något sådant finns som underlag i stickproven.

I enlighet med reglementet framkommer att ersättning för förlorad arbetsinkomst per timme inte kan överstiga ett belopp som motsvarar timarvodet för kommunalråd. Vi har i samband med vår stickprovsgranskning verifierat att utbetald ersättning per timme ej överstiger detta belopp. Vidare gäller enligt reglementet att ersättning för förlorad arbetsinkomst inte gäller för förtroendevald med sammanräknat fast arvode om 40 % av riksdagsledamots arvode eller högre. Vi har i samband med intervju erhållit svar om att det för år 2022 fanns sex personer som hade 40 % eller mer i fast arvode däremot har dessa inte ansökt om ersättning för förlorad arbetsinkomst. För år 2023 går det inte att uttala sig om än då hela året ännu ej passerat i samband med granskningstillfället. Vi har i vår stickprovsgranskning noterat att samtliga ansökningar inkommit inom föreskriven tid.

lakttagelser och bedömningar avseende attester lämnas under revisionsfråga 3.

2.2.2 Bedömning

Tillämpas gällande regler och riktlinjer?

Delvis

Vi grundar främst vår bedömning utifrån de stickprovsgranskade fallen där ersättning har betalats ut för ersättningsberättigande sammanträden. Dock har brister noterats avseende bl.a. registrering i lönesystem. Det är även en brist att det förekommer att ersättning för förlorad arbetsinkomst betalas ut baserat på intyg som inte anges i regelverket och att det saknas information som styrker den förlorade arbetsinkomsten. Likaså att det betalas ut ersättning för förlorad arbetsinkomst för förtroendevalda som

har en anställning utan att reglementet tydliggör ställda krav. Vi bedömer att det finns en otydlighet i vilka krav som ställs på anställda som äskar om förlorad arbetsinkomst, men att viss information lämnas på fysisk blankett och i e-tjänsten.

2.3 Kontroller

Revisionsfråga 3: Omfattar rutinerna avseende förlorad arbetsinkomst tillräckliga kontroller?

2.3.1 Iakttagelser

Som framgår under revisionsfråga 1 så saknas det tillämpningsanvisningar, rutinbeskrivningar och dokumenterade kontroller avseende förlorad arbetsinkomst.

Enligt intervjuer framgår att när blankett och underlag inkommit handläggs detta vidare av kommunens planeringsledare. Planeringsledaren granskar så att underlagen och önskan om ersättning är rimlig, om det finns en politisk koppling och om det varit ett sammanträde för den tidpunkt som det yrkas om på blanketten. Av intervjusvar framgår även att planeringsledaren gör en kontroll av att F-skatt finns för förtroendevalda som är näringsidkare. Vi noterar dock att regelverket anger att F-skatt ska finnas, men inte att underlag måste bifogas.

Av intervjuer framgår att efter en ansökan om förlorad arbetsinkomst godkänts och handlagts av en planeringsledare, registrerar lönechef denna i lönesystemet. Därefter skickas den vidare för attest av kommundirektören, som attesterar arvodes- och löneutbetalningar i takt med att de inkommer.

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av attestreglemente för Härryda kommun, antaget av kommunfullmäktige 2006-01-01. Detta reglemente omfattar kommunens samtliga ekonomiska transaktioner, inklusive löner och andra personalkostnader, interna transaktioner, medelsförvaltning samt medel som kommunen ålagts eller åtagit sig att förvalta och/eller förmedla. Av reglementet framgår att kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och utser beslutsattestanter. Rätten att utse beslutsattestanter kan delegeras till förvaltningschefen, som i sin tur kan vidaredelegera rätten enligt vidaredelegation. Transaktioner attesteras innan de utförs. Attest kan ske genom namnteckning eller elektroniskt. Attest är indelad i följande grupper: Mottagnings/granskningsattest, beslutsattest och behörighetsattest. Vid beslutsattest ska kontroll mot underlag/beställning/beslut och villkor samt underlagets riktighet ske. Beslutsattestanten har ansvaret för att prestationer och transaktioner och deras underlag stämmer med beslut eller planer, att behöriga personer agerat, att pris, rabatt och övriga villkor är riktiga, samt att konteringen är riktig. Det framgår även att för interna transaktioner och för löneunderlag som ingår i lönebearbetningen räcker det med beslutsattest. Vid utanordning av löner krävs dock samtliga attestmoment.

Av intervjusvar framgår att ersättning för förlorad arbetsinkomst ingår i ansvar 8100, vilket inkluderar kommundirektören samt fem andra personer. Dock är behörigheten styrd via löneenhetens behörighetssystem och det är bara kommundirektören som har

behörighet att attestera ersättning för förlorad arbetsinkomst i lönesystemet. Det framgår vidare av intervjusvar att själva utbetalningarna av förlorad arbetsinkomst verkställs av systemförvaltare inom kommunen. Utifrån vår stickprovsgranskning har vi noterat att det inte finns några attester på blanketterna som inkommer via e-tjänsten, där sker attest i lönesystemet. För de som lämnar in äskande via pappersblankett sker det attest av kommundirektör genom signering på själva blanketten. Av stickprovsgranskade fysiska blanketter framgår en signering, vilken vi inte kunnat verifiera.

Vi har inom ramen för vår granskning efterfrågat underlag som styrker utsedda beslutsattester som har ansvaret för att attestera ersättning för förlorad arbetsinkomst, men inte erhållit några sådana.

Utbetalningarna för förlorad arbetsinkomst går med den ordinarie lönefilen. Först verkställs lönen i Personec (lönesystemet) som i sin tur exporterar en bankfil som läses in hos Nordea bank. Detta ska signeras två gånger, först när det skickas in och sedan av en annan person som signerar att beloppet stämmer. Därefter tas en bild som en manuell kvittenslapp där belopp och verksamhet framgår, detta går i sin tur till ekonomichef, personalchef och kommundirektör som godkänner detta för att det i ett sista skede ska skickas till ekonomi för utbetalning.

Det framgår vidare av intervjuer att det inte genomförs några specifika kontroller i form av stickprov eller andra typer av kontroller vad avser inkomna äskanden av förlorad arbetsinkomst, av annan person än den som handlägger ärendena som nämnts ovan. Det som handläggs av handläggare i första skedet kan även lönechefen se över och diskutera innan det skickas för attest till kommundirektören. Handläggaren kan under handläggningens gång även kontrollera den förtroendevaldas kalender för att stämma av att det mötet den förtroendevalda har angett på blanketten faktiskt ägt rum, men det är ingen kontroll som är dokumenterad och som ska utföras enligt rutin. Utöver detta sker inte fler kontroller i handläggningsmomentet av inkomna blanketter och underlag. Det framgår vidare att arbetet grundar sig i att inkomna underlag och blanketter är korrekta och sanningsenliga. I vissa fall kan handläggare ställa en fråga angående de timmar som angetts i blankett om det av någon anledning skulle föreligga misstanke om att timmarna är orimliga. De kontroller som beskrivs av intervjun finns inte dokumenterade som en rutin och utförda kontroller dokumenteras inte.

Enligt uppgift har förlorad arbetsinkomst inte riskbedömts inom ramen för kommunstyrelsens eller nämndernas systematiska arbete med intern kontroll och det har inte funnits med några kontrollmoment avseende området i internkontrollplaner för år 2022 och 2023.

2.3.2 Bedömning

Omfattar rutinerna avseende förlorad arbetsinkomst tillräckliga kontroller?

Nej

Vi grundar vår bedömning på att det saknas dokumenterade rutiner över vilka kontroller som ska genomföras av planeringsledare, lönechef, ekonomifunktion och kommundirektör. Vi grundar även vår bedömning på att kontroller inte sker i någon större utsträckning. De kontroller som sker dokumenteras inte, vilket medför att de inte är spårbara och hanteringen blir personbunden. Avsaknad av dokumenterade rutiner för vilka kontroller som ska genomföras skapar en otydlighet kring vem som kontrollerar vad och vilka kontroller som ska genomföras från handläggning till attest och utbetalning. Även om attestreglementet medger endast beslutsattest av underlagen bedömer vi det som en brist utifrån ett internkontrollperspektiv. Det är även sårbart att endast en person kan utföra beslutsattest vid tidpunkten för granskning. Vi ser det även som en brist att förlorad arbetsinkomst inte riskbedömts inom ramen för kommunstyrelsens eller nämndernas systematiska arbete med intern kontroll.

Attestreglementet är daterat 2006-01-03 och bör uppdateras varje mandatperiod.

2.4 Underlag som styrker utbetalningar

Revisionsfråga 4: Finns det underlag som styrker utförda utbetalningar?

2.4.1 Iakttagelser

De poster som stickprovsgranskats avser utbetalda ersättningar för förlorad arbetsinkomst. Nedan följer övriga iakttagelser som särskilt noterades vid stickprovsgranskningen.

- Blanketterna är i huvudsak korrekt ifyllda. I ett fall ser vi att den förtroendevalda inte själv skrivit in datum för sammanträdet. Vi har även noterat att felregistreringar skett i lönesystemet där fel instans först lagts in, men sedan rättats.
- Vi har noterat att det inte sker beslutsattest på personnivå för blanketter inkomna via e-tjänsten, utan där sker attest i lönesystemet. Pappersblanketter attesteras via signering på blanketten. Som tidigare nämnts har inte utsedd attestant och dess signering kunnat verifieras och vi ser det som en brist att endast beslutsattest sker.
- Av stickprovsgranskningen noterar vi att kommundirektören godkänt och attesterat den månatliga utbetalningen av löner inklusive ersättning för förlorad arbetsinkomst.
- Samtliga blanketter har inkommit inom föreskriven tid.
- För samtliga stickprov har underlag bifogats i form av intyg eller lönespecifikation för den förlorade arbetsinkomsten men att avvikelser noterats. Som nämnts tidigare förekommer intyg som inte är specificerade i reglementet och att samtliga uppgifter för att styrka den förlorade arbetsinkomsten inte har angetts.
- Vi ser av stickproven att för de förtroendevalda som har en anställning så stämmer utbetalningarna överens med det äskade beloppet som i sin tur också stämmer med

inlämnade underlag, d.v.s. lönespecifikationer. Dock specificerar reglementet inte vilka regler och krav som ställs på anställda som äskar om förlorad arbetsinkomst.

- Vi noterar att substansgranskning av underlag som styrker den förlorade arbetsinkomsten sker i liten utsträckning. T.ex. kontrolleras inte F-skattsedel med systematik eller att inkomstdeklaration begärs in.

2.4.2 Bedömning

Finns det underlag som styrker utförda utbetalningar?

Delvis.

Vi grundar bedömningen på att det finns underlag i samtliga stickprovsgranskade fall där den förtroendevalda har en anställning eller är näringsidkare. Däremot har vi noterat vissa avvikelser bl.a avseende förtroendevalda som är näringsidkare och att ersättning betalats ut trots att den förlorade arbetsinkomsten inte styrkts. Det är en brist att kontroller och substansgranskning av underlag som styrker den förlorade arbetsinkomsten sker i liten utsträckning. Ovanstående visar på en bristande intern kontroll.

3. Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en granskning av förlorad arbetsinkomst. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsinkomst är ändamålsenlig och om hanteringen sker med en tillräcklig intern kontroll

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens och nämndernas hantering av förlorad arbetsinkomst **inte helt** är ändamålsenlig samt att hanteringen **ej** sker med en tillräcklig intern kontroll.

3.1 Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det ändamålsenliga riktlinjer och tillämpningsanvisningar avseende ersättningar för förlorad arbetsinkomst?	Delvis	
2. Tillämpas gällande regler och riktlinjer?	Delvis	
3. Omfattar rutinerna avseende förlorad arbetsinkomst tillräckliga kontroller?	Nej	
4. Finns det underlag som styrker utförda utbetalningar?	Delvis	

3.2 Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att föreslå kommunfullmäktige att bestämmelserna ses över utifrån synpunkterna i denna rapport bl.a. gällande vilka underlag som ska lämnas in av den förtroendevalda samt specificera hur aktuella underlagen bör vara för att ersättning för förlorad arbetsinkomst ska utgå.
- Att tillse att det upprättas tillämpningsanvisningar, dokumenterade rutiner för hantering och fastställa vilka kontroller som ska genomföras av de förtroendevalda, planeringsledare, ordförande, kommundirektör, löneavdelningen och ekonomifunktion samt hur dessa ska dokumenteras och signeras.
- Att föreslå kommunfullmäktige att revidera attestreglementet då det är av äldre karaktär i syfte att säkerställa att reglementet fortsatt är aktuellt. Att samtidigt göra en översyn av hur attester ska ske, vem som ska utföra attesterna med tillhörande kontroller samt antal attester. Likaså tillse att beslutsattestanter är formellt utsedda och dokumenterade.
- Att överväga att införa en helt digital inrapportering av utförda förtroendeuppdrag via e-tjänsten. Detta mot bakgrund av att en manuell hantering innebär en större risk.
- I övrigt rekommenderas att förlorad arbetsinkomst beaktas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar.

2023-10-02

Marie Lindblad

Uppdragsledare

Ann-Sofie Vedenbrant

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2023-03-30. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.